

УДК 81`25

DOI <https://doi.org/10.32782/folium/2023.3.14>

ПУНКТУАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ПЕРЕДАЧІ ГРАМАТИЧНОЇ КОГЕЗІЇ В ПЕРЕКЛАДАХ УКРАЇНСЬКИХ ПОСТМОДЕРНІСТСЬКИХ ТЕКСТІВ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Ольга Мазур

аспірантка

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ORCID ID: 0000-0002-0579-2516

olha.mazur.22@pnu.edu.ua

Ключові слова: граматична когезія, когезія, переклад, пунктуація, способи передачі засобів когезії.

Когезія як структурно-граматичний різновид зв'язності тексту є однією з основних ознак лінгвістики тексту. Традиційно виокремлюють чотири способи реалізації граматичної когезії – кореферентність, субституція, еліipsis та парцеляція. Проте граматична зв'язність тексту забезпечується й пунктуаційними знаками, адже пунктуація – це і система одиниць, що слугує засобом зв'язності частин тексту. Використовуючи описовий (фіксування максимально вичерпних відомостей про об'єкт) і зіставний (опис мови через її системне порівняння з іншою мовою) методи, у статті проаналізовано особливості відтворення у пунктуації як засобу передачі граматичної когезії у перекладі роману Юрія Винничука «Танго смерті», здійснений Майклом Найданом і Ольгою Титаренко. Простежуються два способи передачі засобів когезії у разі зіставлення двох текстів – збереження засобів і їх трансформація. Для максимального наближення тексту перекладу до оригіналу не тільки на формальному рівні, а й на сприйняттєвому, перекладач може трансформувати засоби когезії, мотивуючись як відмінностями в граматичних системах обох мов, так і власним баченням тексту. У статті використовується чотирирівнева класифікація способів перекладацьких трансформацій: перестановка, заміна, додавання й опущення. Найбільш уживаним способом трансформацій є заміна пунктуаційних знаків. Найчастіше перекладач замінює пунктуаційні знаки задля «спрощення» тексту і поділу великих речень на менші. Також задля створення драматичного ефекту і максимального впливу на читача часто сурядні сполуки розділяються крапкою з комою, щоб показати на письмі довші паузи. Основна функція перекладача – не просто відтворити ідеї автора, а й відобразити спосіб їх втілення у тексті, передати образність оригіналу, його зв'язність і цілісність. Саме пунктуаційні знаки є провідником до правильного прочитання написаного й передачі авторської картини світу.

PUNCTUATION AS A MEANS OF RENDERING GRAMMATICAL COHESIVE DEVICES IN ENGLISH TRANSLATIONS OF UKRAINIAN POSTMODERN TEXTS

Olha Mazur

Postgraduate Student

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

Key words: *grammatical cohesion, cohesion, translation, punctuation, ways of rendering cohesive devices.*

Cohesion as a structural and grammatical type of text connectivity is one of the main features of text linguistics. Traditionally, four ways of rendering grammatical cohesion are distinguished: co-reference, substitution, ellipsis, and parcellation. However, the grammatical cohesion of a text is also ensured by punctuation marks, because punctuation is also a system of units that serves as a means of connecting parts of the text. Using the descriptive (recording the most comprehensive information about an object) and comparative (describing a language through its systematic comparison with another language) methods, the article analyzes the peculiarities of reproduction in punctuation as a means of rendering grammatical cohesion in the translation of Yuriy Vynnychuk's novel "Tango of Death" by Michael Naydan and Olha Tytarenko. There are two ways of rendering cohesive devices when comparing two texts: preservation of the means and their transformation. In order to maximize the approximation of the translated text to the original not only on the formal level but also on the perceptual level, the translator can transform the means of cohesion, motivated by both the differences in the grammatical systems of two languages and their own vision of the text. The article uses a four-level classification of translation transformations: rearrangement, replacement, addition, and omission. The most commonly used method of transformation is the replacement of punctuation marks. Most often, a translator replaces punctuation marks to "simplify" the text and divide large sentences into smaller ones. Also, to create a dramatic effect and maximize the impact on the reader, often conjunctions are separated by semicolons to show longer pauses in the writing. The main function of a translator is not just to reproduce the author's ideas, but also to reflect the way they are embodied in the text, to convey the imagery of the original, its coherence and integrity. Punctuation marks are a guide to the correct reading of the text and the transmission of the author's worldview.

Вступ. Основними ознаками лінгвістики тексту є когезія (зв'язність, яка об'єднує речення одне з одним граматично й лексично) та когерентність (зв'язність, яка є умовною й логічною єдністю тексту) (Newmark, 1988). На важливість виокремлення засобів когезії вказували як зарубіжні дослідження із текстолінгвістики (І. Гальперін, М.А.К. Галлідей, Р. Газан, П. Ньюмарк), так і українські (А. Загнітко, Н. Кондратенко, О. Ємець, О. Селіванова).

Когезія – це «структурно-граматичний різновид зв'язності тексту, показниками якого є формальні засоби зв'язку слів, речень, зокрема, узгодженість морфологічних категорій слів, синтаксичні відношення сурядності й підрядності, поверхнева організація синтаксичних структур, повтори, анафоричні зв'язки, сполучники, порядок слів тощо» (Селіванова, 2006: 210).

Є декілька класифікацій засобів когезії. М.А.К. Галлідей і Р. Газан розрізняють граматичні й лексичні засоби (Halliday & Hasan, 1976).

О. Ємець виокремлює лексичні, логічні, граматичні та стилістичні засоби когезії (Ємець, 2009). В. Єфименко виділяє граматичні засоби когезії, лексичні, логічні та стилістичні засоби (Єфименко, 1997). Найбільш розлогою є класифікація, яку запропонувала О. Селіванова; вона виділяє граматичну зв'язність, семантичну, ономаціологічну, смислову, образну, конотативну, структурну або композиційну, референційну, топікальну й прагматичну зв'язність (Селіванова, 2006).

Традиційні граматичні засоби когезії виконують текстотвірну функцію (І. Гальперін), проте способи виокремлення граматичної когезії окреслюють по-різному. Згідно із дослідженнями О. Ємця, граматичні засоби когезії представлені субституцією, номінальним і вербальним еліпсисом. Граматична зв'язність, за О. Селівановою, експліцитно виражена формальними показниками, такими як узгодження роду, числа, відмінка, часу, способу, виду, синтаксичних позицій, займенників тощо. М.А.К. Галлідей і Р. Газан

окреслюють чотири способи реалізації граматичної когезії – кореферентність (використання особових, присвійних, вказівних займенників), субституція (заміна іменників або словосполучень), еліпсис (пропуск іменників всередині номінальної групи, дієслова, частини речення) та парцеляція (відокремлення неповних структур від повного речення, з яким вони логічно і функціонально пов'язані) (Halliday & Hasan, 1976).

Проте граматична зв'язність тексту забезпечується не тільки вище згаданими засобами, а й пунктуаційними знаками (абзац, крапка, три крапки, знак питання, знак оклику, крапка з комою, двокрапка, кома, тире, лапки, дужки). Пунктуація – це не тільки графічна система одиниць, що призначена для поділу тексту на його структурні частини. Це і система одиниць, що слугує засобом зв'язності частин тексту.

Пунктуацію української мови досліджували І. Огієнко, В. Критська, Н. Гуйванюк, А. Загнітко, Л. Мацько, Н. Плющ, І. Савченко, І. Козленко та інші. Функціонування пунктуаційної системи англійської мови вивчали Е. Льюїс, Р. Склтон, В. Істрін, Дж. Фолі, Р. Аллен, Р. Лочмен, К. Х'юстон, Т. Врбель та інші.

Як зазначає О. Вялікова (2012), постмодерністські тексти тяжіють до візуалізації та власне частотного вживання графічних засобів, у тому числі й пунктуації. На важливість графічного складника тексту епохи постмодернізму вказувала і С. Павличко, підкреслюючи, що графіка (і пунктуація) апелює до зорового сприйняття та нестандартного звучання (Павличко, 2001).

У разі зіставлення текстів оригіналу й перекладу простежуються два способи передачі засобів когезії – збереження засобів і їх трансформація. У тексті перекладу засоби когезії можуть зберігатися у тому ж вигляді, що й в оригіналі, та виконувати ті ж функції. Трансформація засобів когезії – це перетворення, які здійснюються для досягнення перекладацької еквівалентності («адекватності перекладу») всупереч розбіжностям у формальних і семантичних системах двох мов (Шишко, Луканська, 2019). Автори виокремлюють чотири способи перекладацьких трансформацій: перестановка, заміна, додавання й опущення.

Метою статті є встановлення специфіки функціонування пунктуації в українських постмодерністських текстах та особливостей їх передачі англійською мовою. **Завдання статті** – дослідити значення пунктуації як граматичного засобу когезії під час перекладу текстів англійською мовою.

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом дослідження є роман Юрія Винничука «Танго смерті» і його переклад, здійснений Майклом Найданом і Ольгою Титаренко. У статті

проаналізовано 18 уривків тексту задля простеження особливостей відтворення пунктуації як засобу передачі граматичної когезії у перекладах.

Будь-яке дослідження базується на використанні не окремого одного ізольованого методу, а на сукупності методів. Як основу автори беруть один метод, а решта виступають допоміжними. Основними методами дослідження у статті є описовий і зіставний.

Описовий (deskriptivний) метод використовується для опису основних понять дослідження. Описовий виклад матеріалу зосереджений на емпіричному фіксуванні та документуванні досліджуваного об'єкта (Ковалів, 2009). Основна мета описового методу – дати максимально вичерпні відомості про досліджуваний об'єкт (Ясінська, 2016).

Зіставний (контрастивний, типологічний) метод є одним з основних у дослідженнях, які базуються на матеріалі двох і більше мов. За допомогою зіставного методу мова описується через її системне порівняння з іншою мовою (Кочерган, 2006).

Результати. Граматична зв'язність тексту на рівні пунктуації забезпечується як на макрорівні (поділ на глави, абзаци, речення), так і на мікрорівні (пунктуація в межах одного речення, словосполучення чи слова).

Відтворення пунктуаційних засобів тексту може зберігатися у перекладі або трансформуватися. Трансформації засобів зумовлені двома шляхами – відмінностями пунктуаційних норм і тлумаченням перекладача. Переклад тексту має бути максимально близьким до оригіналу для правильного прочитання і сприйняття авторського бачення.

Трансформація пунктуаційних знаків часом зумовлена елементарно відмінностями правил граматики обох мов. Наприклад, написання дробових чисел, часу, оформлення прямої мови чи вживання апострофу.

Простежується різниця в уживанні розділового знаку у написанні часу: в українській мові використовується крапка, а в англійській мові – двокрапка. «*Котрий буде на Підзамчі о 19.30*» (Винничук, 2012: 85) – «*Which will be at Pidzamche at 19:30 hours*» (Vynnychuk, 2019: 72).

Відмінним у граматиках обох мов є і оформлення прямої мови. Перекладач адаптує використання тире у прямій мові, обрамлюючи мову персонажів лапками. Проте обидва розділові знаки показують зв'язність тексту і поділ на менші частини.

«– Ви не можете просто так серед навчального року кидати школу», – справедливо обурюлася директриса.

– У мене дуже серйозні причини.

– Можна довідатися які?

– Хвороба» (Винничук, 2012: 12).

«*“You can’t just leave in the middle of the school year! The principal was justifiably indignant.*

“I have very serious reasons”

“Can I ask what they are?”

“Illness”» (Vynnychuk, 2019: 15).

Проте основна функція перекладача художнього твору – не просто відтворити ідеї автора, а й відобразити спосіб художнього втілення цих ідей і передати образність оригіналу (Коптілов, 1982). Саме тому перекладач може вносити власне бачення тексту для передачі ідей автора.

Серед чотирьох способів перекладацьких трансформацій (перестановка, заміна, додавання й опущення) найменше використовується **перестановка**. Наприклад, у наступному уривку простежується перестановка прикінцевих лапок і коми, що мотивується відмінностями граматики обох мов. «Щоб уже за годину перед тим, як відчиниться книгарня після «прийому товару», зайняти чергу» (Винничук, 2012: 7) – «So for at least an hour before the bookstore would open up after the «delivery of goods», he would occupy a place in line» (Vynnychuk, 2019: 12).

Додавання й опущення – два протилежні способи трансформації, які простежуються у перекладах. Мотивація використання цих способів може полягати й у відмінностях граматики, і й передачі тлумачення тексту перекладачем (вибір перекладачем стратегій для адекватної передачі смислу тексту). Тому зв’язність мовлення показана різними як лексичними, так і граматичними формами.

Так, за допомогою апострофу в англійській мові передається присвійна форма, яка не має відповідного використання розділового знака в українській мові. Додаючи розділовий знак «апостроф» перекладач передає присвійну форму: «Коли вони одружилися, то поселилися у Роминих батьків, і це стало початком кінця» (Винничук, 2012: 9) – «From the moment they married, they started to live at Roma’s parent’s place, and that was the beginning of the end» (Vynnychuk, 2019: 12).

Окремо зафіксовані випадки вживання крапки у скороченнях слів чи аббревіатурах. Так, перекладач, мотивуючись граматичними нормами англійської мови, використовує крапку під час написання «Mrs. Golda». В українській мові правил таких скорочень немає, автор використовує слово «пані», тому в перекладі вводить у речення додатковий розділовий знак. «Татуньо Йоська був аптекарем і відповідав у війську Української Народної Республіки за ліки, тому Голду сусіди називали «пані докторова» (Винничук, 2012: 24) – «Yosko’s daddy was a pharmacist and was in charge of the medications for the Ukrainian People’s

Republic army, that’s why the neighbors called Mrs. Golda “Mrs. Doctor Lady”» (Vynnychuk, 2019: 25).

У наступному уривку простежується відмінність у написанні вставної сполуки «чий кар’єра і визнання попереду». В оригіналі автор обрамлює вставну сполуку комами, підкреслюючи її підрядний характер, проте перекладач вводить її в речення як основну інформацію, важливу для контексту, трансформуючи граматичну когезію, і використовує спосіб «опускання». «Замолоду ми всі є ніким, навіть найбільші генії, чий кар’єра і визнання попереду, приходять у цей світ не надто пристосованими до життя» (Винничук, 2012: 8) – «When we’re young, we’re all nobodies, not even the greatest geniuses whose careers and recognition await them in the future come into this world overly suited to life» (Vynnychuk, 2019: 12).

«Приходив додому втомлений, і єдине, що могло стимулювати його до наукової роботи, – це вино. Перший келих знімав цілоденну напругу, другий – вивільняв думки, зривав з них усі кайдани, і тоді перо його починало літати, мов навіжене» (Винничук, 2012: 8) – «He would come home tired, and the only thing that could motivate him to do scholarly work was wine. The first glass took away his daylong tension, the second freed his thoughts, tore off all their chains, and then his pen would begin to fly across the paper as though it were mad» (Vynnychuk, 2019: 12). В уривку перекладач двічі опускає використання тире, показуючи плинність тексту без виокремлення його ключових слів. У першому випадку він не показує збірність поняття «вино», як це робить автор. У другому, користуючись засобом «економії мовних ресурсів», переклад передає плинність тексту, без додаткового нагромадження пунктуаційними знаками.

Опускатися може й поділ на абзаци. Зв’язність тексту передається збереженням поділу тексту як на абзаци, так і на речення. Як граматичний розділовий знак абзац відділяє частини зв’язного тексту; як логіко-смысловий знак він групує речення за спільними особливостями, окремими аспектами однієї теми повноцінного тексту. Короткі речення, які містять одну ідею (історична довідка про батьків головних персонажів) перекладач об’єднує в один абзац, показуючи їх зв’язність. «Броніслав Білевіч, поляк, народжений 1895 року в селі Гвозді Новоград-Волинського повіту Волинської губернії, селянин, в армії УНР з 1919 року; ¶ Ернест Єстер, німець, народжений у 1890 році у Празі, закінчив політехнічний інститут і старшинську школу у Відні, поручник, в армії УНР з 1920 року» (Винничук, 2012: 20) – «Bronislaw Bilewicz, a Pole, born in 1895 in the village of Hvizd of the Novohrad-Volyn district of Volyn Province, a villager, in the army of the Ukrainian National Republic from 1919;

Ernest Yeager, a German, born in 1890 in Prague, graduated from the Polytechnic Institute and officer training school in Vienna, a lieutenant in the army of the Ukrainian National Republic from 1920» (Vynnychuk, 2019: 22).

Серед найбільш уживаних способів перекладацької трансформації виокремлюємо **заміну** пунктуаційних знаків. У романі Ю. Винничука членування тексту на глави, абзаци та речення часом відрізняється. Перекладач змінює членування речень у межах абзацу задля досягнення максимального впливу на читача. Замість ком перекладач використовує крапку для подальшого членування тексту на окремі речення. «Одного разу... То було на Знесінні... Я поверталася увечері з лікарні, де провідувала хвору маму... І почула гуркіт, клуби пари огорнули мене, я підняла голову і побачила, що просто біля мене зупинився потяг» (Винничук, 2012: 201) – «Once... It was Znesinnya... I was going back in the evening from the hospital where I was visiting my sick mother... I heard a noise. Clouds of steam enveloped me. I looked up and saw that a train had stopped next to me» (Vynnychuk, 2019: 168). Або ж, навпаки, перекладач робить паузи тексту меншими, замінюють три крапки комою. «Ну, що ж... тобто... поки ви будете лікуватися, місце буде за вами...» (Винничук, 2012: 12) – «Well, that's to say... while you're undergoing treatment, we'll keep your job open...» (Vynnychuk, 2019: 15).

Уживання крапки з комою в перекладі тексту в наступному уривку мотивоване бажанням перекладача замінити пунктуаційний знак комою на крапку з комою, який відображає довшу паузу, для максимального впливу на читача. Перекладач розділяє речення на три складники для посилення драматичного ефекту. «Четверо молодих чоловіків сидять у схроні, прислухаючись до гавкоту, потім, презирнувшись, гарячково палять папери, з продихвину ліниво виповзає дим просто у стовбур старого дерева, в яке вмонтовано комин» (Винничук, 2012: 7) – «Four young men are sitting in a hideout, listening to the barking; then, glancing at each other, they burn certain papers; smoke crawls out of the vent» (Vynnychuk, 2019: 11).

Для збільшення впливу на читача перекладач також змінює комою на крапку з комою й у двох наступних уривках. «Чоловіки не реагують, їхні очі прикуті до гранат» (Винничук, 2012: 7–8) – «The men don't react; their eyes are riveted to the grenades» (Vynnychuk, 2019: 11). «Троє сидять довкола маленького дощаного столика, на його темній вигладженій стільниці лежить в'язанка гранат; руки у всіх трьох влягаються поруч» (Винничук, 2012: 7) – «Three of them sit down around a small plank table; a bundle of grenades lies on the dark smooth surface; the hands of all three of

them are placed nearby» (Vynnychuk, 2019: 11). За допомогою крапки з комою автор показує поділ речення на дві самостійні частини. Переклад же замінює ще одну комою на крапку з комою, щоб показати три окремі складники.

Розділяти на самостійні частини переклад може не тільки за допомогою крапки з комою, а й за допомогою крапки, показуючи завершеність двох структур. «Перед цим це пробувало зробити чимало учених, але їм таки не повелося – арканумський клинопис не був схожий на жоден інший» (Винничук, 2012: 9) – «Many scholars had tried to do this before him but failed. Arcanumian cuneiform was unlike any other» (Vynnychuk, 2019: 12).

Відмінності зв'язності тексту завдяки розділовим знакам можна простежити в наступному уривку. «Мама складала ці гробкові віршики трьома мовами – українською, польською і німецькою, залежно від замовлення, а коли треба було вдатися до їдиш, то тут на допомогу приходила Голда, і вони вже разом римували» (Винничук, 2012: 68–69) – «Mom would create these poems in three languages – Ukrainian, Polish and German – depending on who ordered them, and when it was necessary to resort to Yiddish, then Golda would come to her aid, and they would make up rhymes together» (Vynnychuk, 2019: 60). Використання тире в оригіналі мотивоване збірністю понять – автор перераховує мови, які зазначив на початку речення. В перекладі перекладач за допомогою двох тире відокремлює вставну частину речення, а саме перерахунок. Для перекладача це є додатковою інформацією, тому він використовує парне тире, щоб підкреслити її другорядність.

Наступний уривок тексту є найбільш показовим, в якому простежується заміна розділових під час поділу на менші складники задля концентрації уваги читача і розстановки інтонаційних пауз. Одне велике речення із сурядними і підрядними складовими частинами перекладач розділяє на п'ять менших, замінюючи при цьому розділові знаки, але показуючи їх зв'язність, зберігаючи абзацне членування. «Уже стало якимсь обов'язковим ритуалом відривати його від роботи і посилати до крамниці по хліб, винести сміття, набрати води в привізній цистерні, коли водогін вимикали, будити його вдосвіта, щоб біг займати чергу за молоком, за ковбасою, сиром, цукром чи борошном – не має значення, за усім цим мусив бігати лише він, коли в 1980-тих роках дефіцитом ставало геть усе, і люди перетворювалися на мисливців за товаром, сновигаючи містом та займаючи по кілька черг водночас, аби в кожній з них встигнути купити по кілограму цукру чи по пачці прального порошку, бо більше в одні руки не

давали, а ще він мусив пильнувати книгарні, в які раз на тиждень завозили нові книги, інформацію про це отримувало лише обмежене коло людей, щоб уже за годину перед тим, як відчиниться книгарня після «прийому товару», зайняти чергу, а потім увірватися на чолі натовпу і вхопити першому Кафку, Камю, Акутагаву, Кортасара, Маркеса, Борхеса і – несть їм числа...» (Винничук, 2012: 7) – «*It became a kind of obligatory ritual to tear him away from his work and to send him to the store for bread, to carry out the trash, to fill up the water in the portable cistern when the water pipes would be turned off, to awaken him before dawn so he could occupy a place in line for milk, kielbasa, cheese, sugar, and flour – it made no difference. He was the only one who was made to run after everything, when in the 1980s there was a shortage of nearly everything. People turned into hunters for goods, scurrying through the city and saving places in several different lines at the same time so that in each of them they would manage to buy a kilo of sugar or a packet of laundry powder, because they wouldn't give each person more than one. And he also had to keep vigil over the bookstores, where once a week they used to deliver new books; only a limited circle of people received information about that, so for at least an hour before the bookstore would open up after the "delivery of goods", he would occupy a place in line, and then dash into the place ahead of the crowd and be the first to grab a Kafka, Camus, Akutagava, Cortazar, Marquez, Borges. Their number was endless*» (Vynnychuk, 2019: 12).

Проте більшість розділових знаків зберігається у перекладі на тих же позиціях, виконуючи ті ж функції, що в оригіналі. Наприклад, «*А ще я не раз запитував себе: якщо мій тато загинув за Україну, то за що загинули батьки Яся, Вольфа і Йоська?*» (Винничук, 2012: 22) – «*I have often asked myself the question: if my dad died for Ukraine, then for what did the fathers of Yas, Wolf and Yosko die?*» (Vynnychuk, 2019: 22). В уривку показане зберігання реченнєвого й абзацного поділу (речення – початок абзацу). Ідентичне використання двокрапки, ком і знаку питання. Перекладач упускає використання «оксфордської коми» у разі перелічення трьох осіб, зберігаючи авторську пунктуацію тексту.

Висновки. За допомогою граматичних пунктуаційних засобів когезії текст може впливати на читача. Крапка показує завершеність думки. Знак питання і три крапки стимулюють читача задуматися. Знак оклику створює емоційну напругу. Кома символізує поступовий перехід подій. Тире й дужки вказують на окрему групу слів – виокремлення.

Р. Аллен характеризує англійську пунктуацію, що діє на двох рівнях: реченнєвому, або

фразовому (формує структуру тексту), та словотвірному (об'єднуючи чи розділяючи слова) (Allen, 2002: 9). Проте пунктуаційні знаки слугують для передачі зв'язності тексту на обох рівнях. У писемному мовленні думки автора не лише оформлюють, а й увиразнюють пунктуаційні знаки, саме вони є провідником до правильного прочитання написаного. Трансформуючи розділові знаки чи відтворюючи їх у тому ж вигляді, що в оригіналі, перекладач забезпечує «еквівалентність» тексту, тобто відносну рівноправність змістової, смислової, семантичної, стилістичної і функціонально-комунікативної інформації оригіналу. Трансформації розділових знаків у перекладі мотивовані насамперед відмінностями граматичних норм від української мови, а також власним баченням перекладача. Перспектива подальшого дослідження полягає в необхідності досліджування особливостей відтворення пунктуації як засобу передачі граматичної когезії у перекладах інших стилів літератури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Винничук Ю. Танго смерті. Харків : Фоліо. 2012. 379 с.
2. Вялікова О.О. Пунктуація у сучасній американській та українській поезії. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2012. № 5. С. 26–34.
3. Ємець О.В. Когезія в поетичному творі в аспекті інтерпретації та перекладу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2009. № 45. С. 75–78.
4. Єфименко В.А. Дискурсивна характеристика потоку свідомості в англійській мові : автореферат. Doctoral dissertation. Київ : Київський ун-т ім. Т. Шевченка. 1997. 16 с.
5. Ковалів Ю.І. Абетка дисертанта: Методологічні принципи написання дисертації : посібник. Київ : Твім інтер. 2009. 460 с.
6. Коптілов В.В. *Теорія і практика перекладу* : навчальний посібник для студентів філологічних факультетів університетів. Київ : Вища шк. 1982. 166 с.
7. Павличко С. Зарубіжна література. Київ : Основа. 2001. 559 с.
8. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: Термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К. 2006. 716 с.
9. Шишко А.В., Луканська Г.А. Граматичні трансформації в художньому перекладі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019. № 43. С. 125–128.
10. Ясінська О.В. Новітні методологічні аспекти вивчення сучасної лінгвістики. *Соціаль-*

- но-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів, м. Суми, 21–22 квітня 2016 р. Суми : СумДУ. 2016. С. 3–8.
11. Allen R.E. Punctuation. Oxford : Oxford University Press. 2002. 104 p.
  12. Halliday M.A.K., Hasan R. Cohesion in English. London : Longman Publishing. 1976. 374 p.
  13. Newmark P. A textbook of translation. New York : Pearson Education Limited. 1988. 292 p.
  14. Vynnychuk Y. Tango of death / trans. by M.M. Naydan, O. Tytarenko. New York : Spuytan Duyvil. 2019. 368 p.